

PROBLEMI ME QASET PLASTIKE

Qeset plastike fillojnë si lëndë djegëse fosile dhe përfundojnë si mbetje vdekjeprurëse në deponitë dhe oqeanet. Zogjtë shpesh ngatërrojnë qeset plastike të copëtuara për ushqim, duke e mbushur stomakun e tyre me mbeturina toksike. Për breshkat e uritura të detit, është pothuajse e pamundur të bëhet dallimi midis kandil deti dhe qeseve plastike lundruese të blerjeve. Peshqit hanë mijëra tonë plastikë në vit, duke e transferuar atë në zinxhirin ushqimor te peshqit më të mëdhenj dhe gjitarët detarë. Mikroplastika konsumohet edhe nga njerëzit përmes ushqimit dhe në ajër. Është vlerësuar se globalisht, njerëzit konsumojnë ekuivalentin e një karte krediti plastike çdo javë, dhe pritet që në 2050 të ketë më shumë plastikë se peshq në det.

Industria e karburanteve fosile planifikon të rrisë prodhimin e plastikës me 40% gjatë dekadës së ardhshme. Këta gjigantë naftë po ndërtojnë me shpejtësi fabrika petrokimike në të gjithë Shtetet e Bashkuara për ta kthyer gazin e copëtuar në plastikë. Kjo do të thotë më shumë plastikë në oqeanet tona, më shumë emetime të gazrave serrë dhe më shumë ndotje toksike të ajrit, gjë që përkeqëson krizën klimatike që shpesh prek në mënyrë disproporcionale komunitetet me ngjyrë.

10 fakte rreth qeseve plastike me një përdorim

Bota përdor 5 trilion qese plastike në vit.

Amerikanët përdorin mesatarisht 365 qese plastike për person në vit. Njerëzit në Danimarkë përdorin mesatarisht katër qese plastike në vit.

Duhen vetëm rreth 14 qese plastike për ekuivalentin e gazit që nevojitet për të përzënë një milje.

Në vitin 2015 u krijuan rreth 730,000 ton qese plastike, thasë dhe mbështjellës (përfshirë PS, PP, HDPE, PVC & LDPE) në Shtetet e Bashkuara, por më shumë se 87% e këtyre artikujve nuk riciklohen kurrë, duke u mbyllur në deponi dhe në oqean.

Rreth 34% e breshkave të ngordhura të detit kanë gëlltitur plastikë.

Plastika e përdorur zakonisht në shishe, çanta dhe kontejnerë ushqimi përmban aditivë kimikë të tillë si përcarësit endokrine, të cilët shoqërohen me efekte negative shëndetësore duke përfshirë kancerin, defektet e lindjes dhe shtypjen e sistemit imunitar të njerëzit dhe kafshët e egra.

Duhen 1000 vjet që një qese plastike të degradohet në një deponi. Fatkeqësisht, qeset nuk prishen plotësisht, por në vend të kësaj foto-degradohen, duke u bërë mikroplastikë që thithin toksinat dhe vazhdojnë të ndotin mjedisin.

Rrjedhjet kimike nga qeset plastike dëmtojnë rritjen e mikroorganizmave më të rëndësishëm në botë, *Prochlorococcus*, një bakter detar që siguron një të dhjetën e oksigjenit në botë.



Në Pastrimin Ndërkombëtar të Bregdetit 2018 u mbledhën 1.9 milionë çanta ushqimore dhe qese të tjera plastike.

Në vitin 2014, Kalifornia u bë shteti i parë që ndaloi qeset plastike. Që nga marsi 2018, 311 urdhëresa lokale për çanta janë miratuar në 24 shtete, përfshirë Hawaiin. Që nga korriku 2018, 127 vende kanë miratuar një formë legjislacioni për të rregulluar qeset plastike.

Mënyra se si mund të ndihmoni

Mbështetni Aktin e Çlirimit nga Ndotja Plastike, i cili do të heqë dorë nga plastika e hedhur, do ta mbante industrinë përgjegjëse për mbetjet e saj dhe do të ndalonte ndërtimin në fabrikat e reja të prodhimit të plastikës.

Praktikoni fillimisht parandalimin e mbetjeve dhe zgjidhni ta ripërdorni sa herë që është e mundur. Sigurohuni që të kenë gjithmonë një çantë të ripërdorshme kur bëni blerje. Duke i larë rregullisht çantat dhe duke i tharë ato tërësisht, mund t'i ripërdorni ato pa pushim.

ECMI Kosovo implementon projektin “Cross-Border Green Deal / Marrëveshja e Gjellbër Ndërkufitare”, aktivitetet kryesore të këtij projekti janë: Prokurimi i paisjeve për kompanitë e shërbimeve komunale dhe inspektimit; Trajnime për punonjësit e kompanive të shërbimeve komunale dhe inspektimit; Prokurimi dhe vendosja e ishujve të gjellbër me tabela informacioni; Seminare mbi praktikën e mira të BE-së në menaxhimin e mbetjeve të ngurta; Prezantimet e praktikave të mira të BE-së në menaxhimin e mbetjeve të ngurta; Publikim mbi Praktikën e Mirë të BE-së në Menaxhimin e Mbetjeve të Ngurta; Hulumtimi mbi strukturën e mbetjeve në disa nga komunat e synuara dhe mundësitë për përmirësimin e sistemit të menaxhimit të mbetjeve etj.

Projekti financohet nga Bashkimi Evropian në kuadër të Programit të Bashkëpunimit Ndërkufitar Mali i Zi – Kosovë* 2014-2020. Si përfitues direkt të këtij projekti janë shteti i Kosovës dhe Malit të Zi, specifikisht komunat Pejë, Istog, Klinë, Deçan, Gjakovë dhe Junik në Kosovë.

Ky njoftim u përgatit me ndihmën financiare të Bashkimit Evropian. Përmbytja e artikullit është përgjegjësi e vetme e Qendrës Evropiane për Çështje të Minoriteteve Kosovë (ECMI Kosova) dhe në asnjë mënyrë nuk mund të konsiderohet si pasqyrim i pikëpamjeve të Bashkimit Evropian.

*Ky mbishkrim nuk paragjykon statusin e Kosovës dhe është në përputhje me Rezolutën 1244 Këshilli i Sigurimit i Kombeve të Bashkuara dhe opinionin i Gjykatës Ndërkombëtare të Drejtësisë për Deklaratën e Pavarësisë së Kosovës.

